

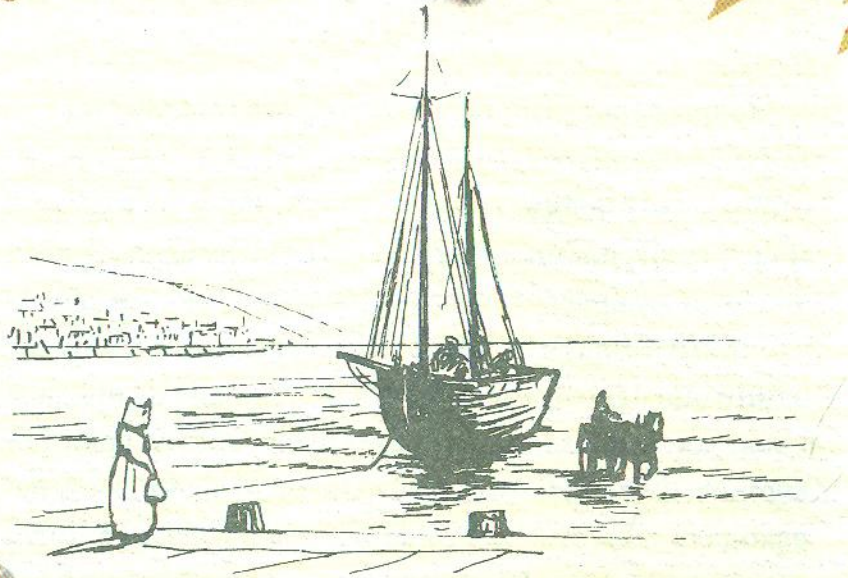

ГЛАВА І

Коли я була дитиною, то часто їздила відпочивати до моря. Ми зупинялися в невеликому місті, де була гавань, і рибальські човни, і самі рибалки. Вони виходили в море під вітрилами ловити в свої сіті оселедців. А коли човни знову поверталися додому, то виявлялося, що де-хто піймав тільки кілька рибин. А інші наловили так багато, що неможливо було їх вивантажити на причалі. І тоді коней з візками заганяли в мілку воду, коли був відплив, щоб перестріти перевантажені човни. Рибу перекидали лопатами через борт прямо у візки, а потім везли на залізничну станцію, де вже чекав товарний поїзд зі спеціальними рибними вагонами.

Велике пожвавлення наставало, коли рибальські човни поверталися з гарним уловом оселедця. Половина населення міста збігалася до причалів, включно з котами.

Серед них була біла кішечка на ймення Сьюзан, яка ніколи не пропускала зустрічі човнів. Вона належала дружині старого рибака, якого звали Сем. А в дружини ім'я було Бетсі. Вона мала ревматизм, і в неї не було іншого товариства, окрім Сьюзан і п'яти курочок. Бетсі сиділа перед вогнищем, і спина в неї боліла, тож вона стогнала «Ой! Ой!» щоразу, як їй доводилося підкинути вугілля в багаття і помішати черпаком у горщиківі. Сьюзан сиділа навпроти Бетсі. Вона жаліла Бетсі і дуже хотіла, аби вона сама вміла підкидати вугілля й помішувати в горщиківі. Цілісінський день вони просиджували

біля вогню, поки Сем рибалив у морі. Зазвичай вони випивали по чашці чаю з молоком.

— Сьюзан, — сказала Бетсі, — мені важко підвестися. Вийди за ворота, подивися, чи не видно човна Хазяїна.

Сьюзан вийшла і скоро повернулася. Так вона виходила в садок три чи чотири рази. Нарешті вже надвечір побачила вітрила рибальської флотилії, яка запливала в гавань із моря.

— Біжи на набережну, попроси у Хазяїна шість оселедців. Я приготую їх на вечерю. Візьми мого кошика, Сьюзан.

Сьюзан узяла кошик, а ще позичила в Бетсі її чепчика і невелику картату хустку. Я бачила її, як вона поспішала донизу в гавань.

Інші коти також виходили з будинків і збігали вниз по крутих вуличках, що вели до моря. А були ще качки.

Я пам'ятаю, що це були такі особливі качки з чубчиками, які виглядали, наче шотландські берети з помпоном. Усі поспішали, щоб зустріти човни — майже всі. Я зустріла тільки одну особу, пса на прізвисько Куций, який ішов у протилежному напрямкові. У паці він ніс паперовий паунок.

Деякі собаки байдужі до риби. Куций ходив до м'ясника купляти відбивні з баранини для себе, й для Боба, і Персі, і міс Розі. Куций був великим, серйозним, вихованим коричневим псом із куцим хвостом. Він мешкав із Бобом, ретривером, Персі, котом та Міс Розою, господинею дому. Куций колись належав дуже багатому старому джентльменові, а коли той помирає, то залишив гроші на утримання Куцого — десять шилінгів щотижня аж до самого кінця його життя. Ось чому Куций, Боб і кіт Персі жили разом в гарному маленькому будиночку.

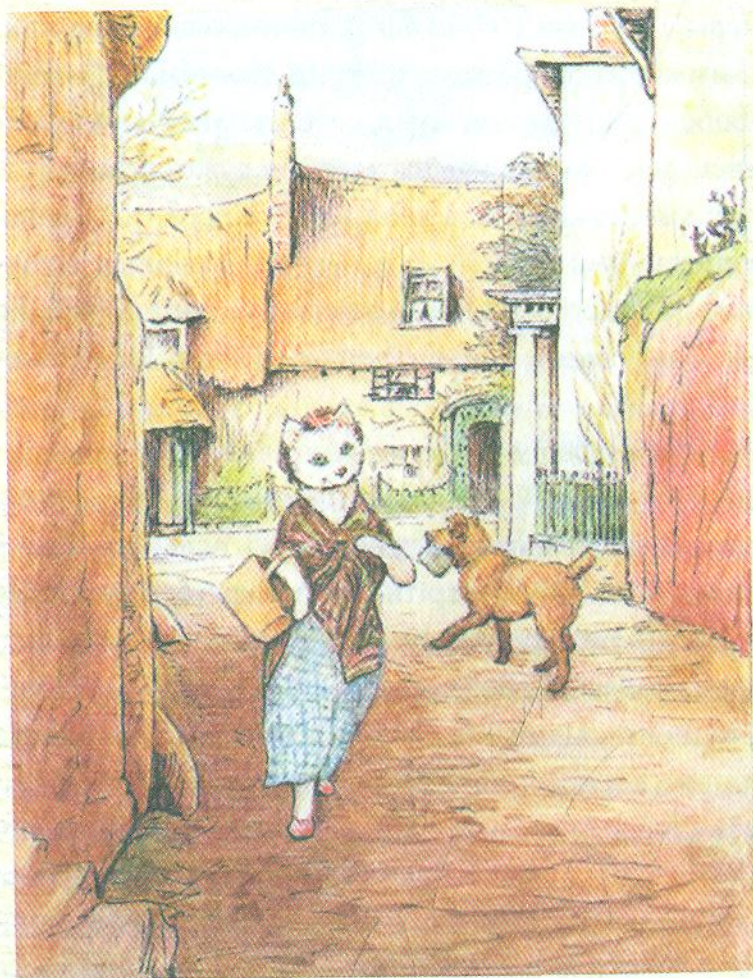
Сьюзан зі своїм кошиком зустріла Куцого на розі вулиці Брод-стрит. Сьюзан зробила кніксен. Вона б хотіла зупинитися й розпитатися про Персі, от тільки ж мусила поспішати, щоб зустріти човен. Персі був кульгавим, він колись пошкодив свою лапу — вона потрапила під колесо молочникового візка.

Куций позирнув на Сьюзан куточком ока, помахав хвостом, але не зупинився. Він не міг уклонитися чи сказати: «Добрий день», бо боявся вронити паунок з баранячими відбивними. З Брод-стрит він завернув у провулок Жимолості, де власне й мешкав, поштовхом відчинив вхідні двері й щез у глибині дому. Скоро звідти запахло

смаженим м'ясом, і я не сумніваюся, що Куций, і Боб, і міс Роза добре поласували відбивними з баранини.

А Персі не змогли знайти, коли почався обід. Він вислизнув через вікно і, як і решта котів у містечку, побіг зустрічати риболовецьку флотилію.

Сюзан поспіхом пройшла по Брод-стрит і зрізала шлях до гавані, спустившись по крутих сходах. А мудрі

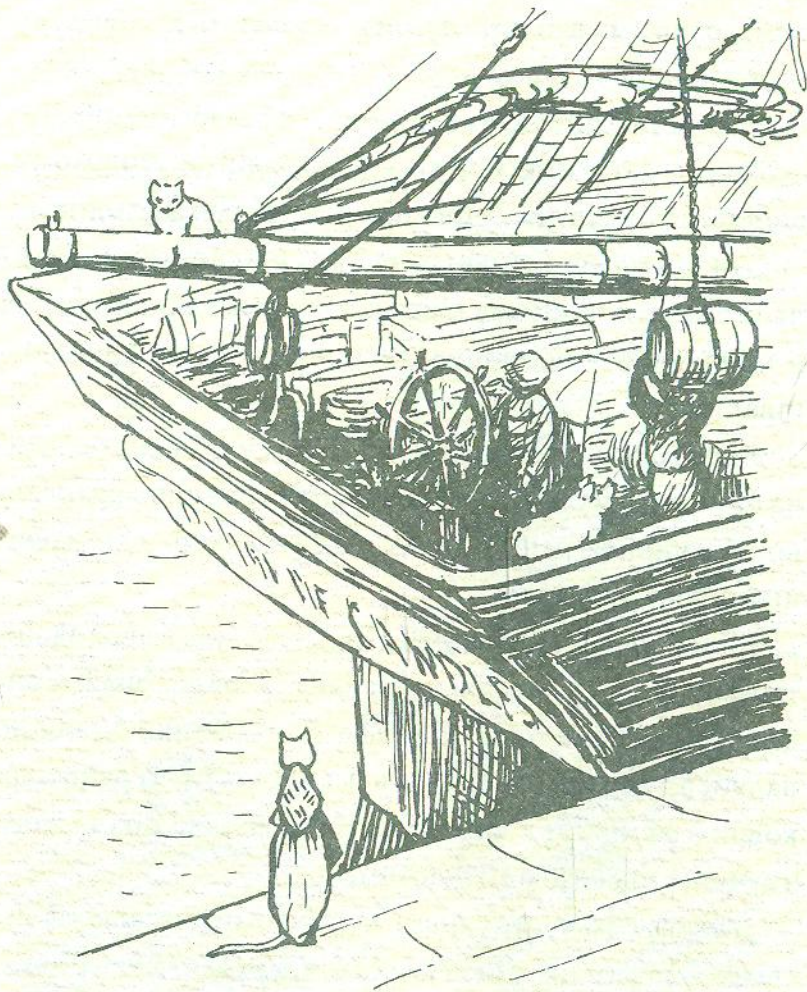
качки пішли іншою дорогою, в обхід по набережній. Бо сходи були занадто стрімкими й слизькими для будь-кого, хто не вмів триматися на ногах так добре, як коти. Сьюзан збігла вниз хутко й легко. Усього було сорок три сходинки, затиснуті між високими задніми стінами будинків, так що були вони досить темними й брудними.

Запах канатів і смоли, а також сильний гамір долинали знизу. А в самому кінці сходів була вже набережна й причали, що розташувалися поруч із внутрішньою гаванню.

Якраз був відплив, води не було, і судна відпочивали на брудному мулі. Кілька кораблів були пришвартовані поряд із причалами, решта стояли на якорі з внутрішнього боку хвилерізу.

Біля сходів саме вивантажували вугілля з двох закіптюжених вуглевозів, які називалися «Гойда Гоп» із Сандерленда і «Брик Геп» з Кардіфа. Вантажники бігали по палубі з тачками, повними вугілля, крани переносили ковші з вугіллям з кораблів на берег і висипали його з гучним грюкотом і стукотом.

Далі вздовж берега інший корабель під назвою «Фунт свічок» завантажувався різним крамом. Тюки, бочки, ящики, барила — усі види товарів відправлялися в трюм. Матроси й портові вантажники щось гукали, ланцюги дзвякали й брязкали. Сьюзан чекала нагоди, щоб просковзнути повз шумну юрбу. Вона дивилася на бочку з сидром, яка крутилася й гойдалася в повітрі, доки її з берега перетягали на палубу «Фунта свічок». Рудий кіт, який розсівся собі на такелажі, також спостерігав за бочкою.

Канат тягнувся через шків, бочка, розкачуючись, опускалася на палубу, де на неї вже чекав матрос.

— Обережно! Бережіть голову, молодий паничу! Відійдіть з дороги!

— Куві, куві, куві! — пророхало мале рожеве поросся, метнувшись геть по палубі «Фунта свічок».

Рудий кіт на такелажі простежив очима за маленьким рожевим пороссям. Рудий кіт на такелажі перевів погляд на Сьюзан, що стояла на березі. Рудий кіт підморгнув їй.

Сьюзан було дивно бачити свинку на борту корабля. Але їй треба було поспішати. Вона проклала собі дорогу вздовж набережної поміж вугілля, і кранів, і чоловіків, які котили перед собою візки на колесах, і гамору, і запахів. Вона проминула рибний базарчик, і ящики з рибою, і сортувальні рибні столи, і бочки, які жінки наповнювали оселедцем і сіллю.

Чайки пікірували вниз і кричали. Сотні рибних ящиків і тонни свіжої риби завантажувалися в трюм невеликого пароплава. Сьюзан була рада, коли натовп нарешті залишився позаду, по значно коротшому прольоту сходів вона спустилася на берег зовнішньої гавані. Незабаром з кахканням перевальцем підійшли й качки. Човен старого Сема, «Бетсі Тіммінс», останнім з оселедцевої флотилії й тяжко завантажений обігнув хвилеріз і зарився своїм тупим носом у прибережну гальку.

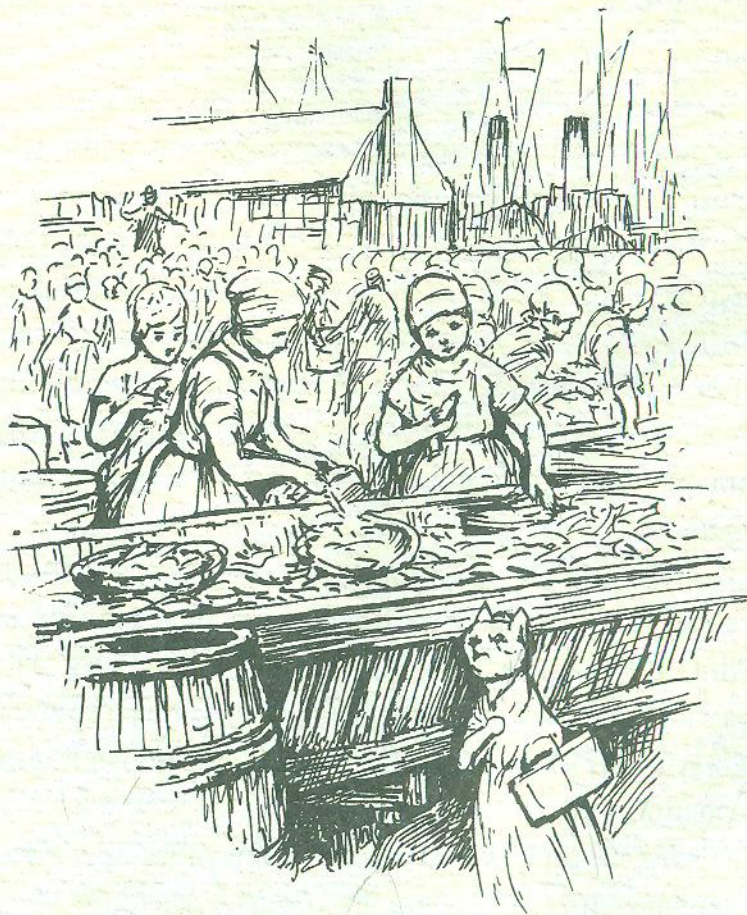
Сем був у піднесеному настрої, йому повезло з великим уловом. Він і його партнер та ще двоє хлопців-помічників почали перевантажувати свою рибу у візки, через відплив було занадто мілко, аби підійти на рибальському човні до самої набережної. А човен був повний оселедців.

Проте, чи гарним, чи поганим був улов, Сем ніколи не забував кинути Сьюзан пригорщу оселедців.

— Ось оце для двох шановних дам і гарячої вечері! Лови їх, Сьюзан! І щоб усе по-чесному! Ось оце роздалена рибка для тебе! А все решту віднеси Бетсі.

Качки плескалися у воді й гелготали, чайки кричали й пікірували вниз. Сьюзан вибралася нагору по сходах зі своїм кошиком із оселедцями й попрямувала додому бічними вуличками.

Стара Бетсі приготувала два оселедці для себе й для Сьюзан, а ще двох — Семові на вечерю, коли він прийде

додому. А потім вляглася до ліжка з пляшкою гарячої води, замотаною у фланелеву спідницю, щоб зарадити своєму ревматизмові.

Сем з'їв вечерю і випалив люльку біля каміна, а потім ліг спати. Але Сьюзан іще довго сиділа біля вогнища, поринувши у думки. Вона думала про багато чого різного — про рибу, і качок, і Персі з кульгавою лапкою, і про собак, які любляють відбивні з баранини, і про рудого kota на кораблі, і про свинку. Сьюзан думала, що це дивно — бачити свиню на кораблі з назвою «Фунт свічок». Миші визирали з-під дверей шафи. Дрова у вогнищі перетворилися на попіл. Сьюзан тихенько муркотала уві сні, і снилися їй рибки й свинки. Вона все ніяк не могла збагнути, що робить поросятко на борту корабля. А от я знаю про нього все!